

Wageningen 29 juni 1953
Bijgaan.

Besta Henk. Ik dank je voor de toerend van het kranken verlag over Rubel's promissie met begleidend briefje. De doctorgrad heeft hy zeker verdien door zijn "Sociologisch" werk, nad zorgvuldig bijbrengen van alle grotere en kleinere stukken die uit de pen van Marx gesteld zijn. Dat de ethiek de grondslag is van de geleerde Marxistische leer is een oude grondprætutting van hem, die al in de *Pragmatische*¹ uitgesproken is (ziekelijk dat zedet myn verschuizing nog niet weer oppedoken, anderzijds de kennermakende plaatzen citeren.) Gisteren in ons correspondentie-discussie kwam tellam d' idee weer voor den dag; al myn gedachten om de latere teken hoe ethiek hier inbegrepen tot wetenschap stant, hebben geen invloed. Bijnaas op zijn denkingsgehege gehad. Deze stelling is natuurlijk geheel afgescheiden van de waarheid dat nieuwe methoden *totopgans* instuitief optrekken (als resultaat van de vele persoonlijke meergedachten in het onderleersteyn) en daarna eerst logischen verstandelijc afgelijc en bewezen worden. Hier gaat het om de vraag wat Marx gemaakt heeft tot wieky was; ~~in~~ de uitdrukking, hoe hy tot het socialistische ^(of) ~~theorie~~ ^(of) ^{revolutionair} party was, natuurlijc schijf, sield hon gelijk met brave mensen van god ^(zie toe by keramen) juister gesegd: hoe hy tot word voerder en theoreltisch leider van de arbeidersklasse is geworden.

Het verlyg in Le Monde geest zijn stelling aldus weer: „En renouvelant les principales étapes littéraires de la vie de Marx, on fait, d'une importance capitale à ses yeux, lui est apparu. Le fondateur du socialisme scientifique est venu à la cause ouvrière avant et non après avoir élaboré sa théorie de l'histoire, ou plus exactement sa sociologie, par une adhésion spontanée du cœur et non au terme d'une longue étude scientifique. De lors la révolution prolétarienne n'apparaît plus comme un "fait fabuleusement inscrit dans l'histoire" mais comme un "impératif catégorique", une obligation morale, ce qui est tout autre chose qu'un déterminisme historique." Verderop heet het: „Marx, qui a déjà opté en son cœur pour le mouvement ouvrier...". En ten slotte: „Et M. Rubel de conclure à un Marx "éthicien", pour ne point dire moraliste, à un Marx fondant de valeurs morales nouvelles, qui aurait présenté au savant et déterminé la philosophie de l'histoire et la sociologie scientifique." (oud 2)

2°

De eerste geschriften van Marx ~~aan~~ zijn hiermee geheel en al in
tegenwoordigheid ^{schrijfbaar} is hieronder zijn eerste, in 1843 in de
Duitsch-Franseische Jahrbücher gepubliceerde Kritiek des Hegel'schen Rechts-
philosophie. Kritiek op filosofie en goeddienst was toen onder de Duitse
censuur van een almoechteige politieke staaf, de vorm van kritiek der feitelijke
staatsmachten; de "rechtephilosophie" wordt gekritieerd door een vernietigende
kritiek van de Duitse politieke voorstand. Hier treden ook de arbeiders
^{in hun voorwaarde} op en een arbeidersrevolutie. (Pluis van deutschen Luststücken.) Maar
hoe? De stijl wordt hier geprolanceerd tegen de gewijzigde slaverny onder een
diep veracht en verschrikkelijk deportatione. Een verdrietige is niet, d.w.z. een
burgelijke politieke revolutie. Maar geen burgerlijke klasse isk onbekend, die
krachtlj en fier haar aspiraties uitpraakt en rechtvaardigt (zaak van eenen vroeg
in Frankryk); een vredelyke laffe geesteloosheid heert er in dese Philister wortel;
^{ongelukkig} (gaarne begrijpbaar, dat in de 18^e eind voorwaarde) Haar nu
ontdekt Marx dat er een klasse is nog lager dan die philisterhafe burgery,
geheel berilless, slav van alle andere, op wie elke druk van boven riech:
verstooken verzuwde concentrant, de arbeidersklasse. En hy proclameert,
dat dese alleen in staat sal zijn tot zulc een volledige revolutie, omdat
zy zich in volledige slaverny bevindt.

De wijze waarop hier over het proletariaat gesproken wordt, is geheel
verschillend van de saal van de later ontworpenen en revolutionaireren. Deze
taggen ^{proletariaat} doen een beroep op medelyden met de zwart uitgebuite en voor rechtelezen
arbeiders, de ongelukkigen die men moet helpen; hier komt de officieel pas
(al dient te slecht om dese maatschappij te reden van revolutie). ^{hy} Marx' ^{proletariaat}
geschrift gaf spoor daaraan. De arbeiders zijn by hem niet de ongelukkigen
en redder. ^{zullen} De men moet helpen, maar de (voedende) ^{proletariaat} revolutionair, die de maatschappij
~~maatschappij~~ helpen en redder. Ze zijn niet de zwart, maar de sterken, die zullen
verlorenen wat de fijters burgery niet kan. Hy heeft ^{niet} medelyden met
hen, maar voegt zich by hen, als maestrover, en voorwaarden. Waar hij
lijdt ziel, niet by het als prikkel tot opstandigheid

Nu zou men kunnen menen dat in nog vroeger werk, waar hy niet met toekomige opstandigen maar eerst met mishandelde armoedelijken te maken had, een vleug van ethica, van medelijden kon doorkleven. Van deze revolutionaire proclamatie had hy een jaar later de Rheinische Zeitung en kleine landsgeschriften geschreven (en overal grote gezindingspunten ontwikkeld). Hier had hy op zijn voordeel gezet de landsgeslachters, in een Besprekking van een Uitvaartworp over "houtdienstallen". Maar ook hier geen word van medelijden met de armen; maar enkel een ijzerende kritiek van de machthebbers, die hun oude sociale herinnering verloren te verscherpen voor ze met waarderogen van modern Capitalisme te omkleeden en de komende gewonterechten der armen op te heffen. ¹⁷ Het oude sprookkerijk had houtdienstallen te verklaren. Ook hier dus een praktische revolutionair, die de wereld als groot sprookje van strijd ziet tussen de klassen, en zichzelf als een deel van de kracht die vooruitgang.

In deze uitingen uit 1842-43 wordt het bewijs van menschelling geleverd als het ware. Wel het negatieve, doch het ontbreken van woorden van ethiek en medelijden. Hierdoor op positieve wijze, vindt men het bewijs in zijn stadschrift tegen Proudhon van 1846, *La mine et la philosophie*. Proudhon, zelf niet het armste landvolk afkomstig, had zich ook in Hegel's filosofie ingewerkt, maar op onvoldoende wijze. In zijn *Philosophie de la Mine*, (*Système des contradictions économiques*) opgesteld: dat economisch systeem heeft goede en slechte zijde; ¹⁸ maar goed voor de rijken, de kapitalisten, in de tyke productie mogelijkheden, kwade voor de armen, die als arbeiders uitgebuit worden. Van Proudhon is het verangstik: hoe het karretje weg te nemen, zo het goede te behouden; en hy lost het op door de voorstellen van de goede producche, door ¹⁹ een organisatie van ~~de arbeiders~~ ²⁰ aan allen te doen toekomen. Tegen Handpunkt is ethisch, door sterk medegenoet met de armen bijgedaan. Neen, zegt Marx: dat is een utopie; de maatschappij is niet met moeite ²¹ tot de verbetering te veranderen, maar alleen door te eigen krachten, die in haar liggen, te lost haaren contradicities op haar eigen wijze op, door haar ontwikkeling tot nieuwe vormen. De contradictie van theorie en antithese, hypothese en ~~wereld~~ wordt

ik hou dat
niet meer
van mij
te weten
wil

opgelost in hun synthese, de klassenstry¹ van het proletariaat tegen de bourgeoisie, en deze klassenstry² leidt naar een nieuwe, hogere maatschappij vorm. De klassenstry³ is de driepte werklykheid van de maatschappij. Wanneer leveren deze welkomst op, de ethiek moet door maatsgeleden van medelykens ~~veranderen~~⁴ om kwaad zijde van het systeem te kunnen oppellen, brengt ze haard niet. Daar zij dan ook het enige middel tot werkelijke oppelling, de opstandigheid der onderdrukking vernietigen. In groepen van de ethiek ^{medley}⁵ breken wij het kunnen ~~daarvan~~⁶ gezien, geestkunst (en bedoelt dit) door de spijkerrol van de opkomende klasse te verlammen en zo de ~~groe~~⁷ vorm de nieuwe wereld te bekomen. Hierzal profdere beschouwingen over op het feodale dome toe: als daer naas de bestaande

Gewenst de goede zyde van de opearische productie. Behouden en de kwaade zyde de zwaer verdienste. ^{Verg}
bijfijgenoegh, opgheven, had koningen worden. Zuid en noord van ezel klein (oren
met den oren) en den oren met den oren. ^{met den oren} en den oren met den oren.
eeuw, was blyven bestaet) dan ~~zou~~ ^{zou} een nieuwe werel van sluwelyke burgers oppaden
met nieuwe cultuur, en daelde van nog goddere komende cultuur. En ethische za-
gger: wat ziet dat? Wie die werel van gelijke cultuur late beeren niet een werel
vol geluk of ten minste korenheid? Het is duidelijc dat Maen dit volkomen
verwierp. Hy zag de werel dor mensen groot, in slake groot en vooruitgang
maar sledi higer vromen, dor haar eigen innerlyke krachten (Die hy in tyn
welbeschouw onthulde), speciaal door haar sijng, haar klassedrijsig, voothomende
uit de lippende massa. Hier wort tot onsche ethische standpunkt positief
viele durendghid en in al zijn koninkwerlties ~~geworden~~ uitgesproken.

Hier blijft dus dat Rebel's opvatting, dat Marx door zijn sociale gevolgen tot socialisme was en door medewerking van de arbeiders zijn syde heeft, slechts een overgepoede fantasie van hem is, en dat niet is geweest. Van 1858 tot daarvan blijft, en het tegendeel met volkomen overtuiging blijft. Maar zijn fusie wordt wel sympathie begeert in de geleerde wereld; en nu publicatie-mogelijkheden over marxisme zijn geopend en bereiken een aantal. Het zou ook gehad kunnen zijn hemzelf die beschrijving teekneden. Daarom om me toch te kiezen, sta ik je voor,

als voorzag van je eigen gemoechtingen
Wij beginnen aan t horen hervoor wennen, al sy wy nog niet volstaet ge oetk... voor den
te vroegheden contact met kinderen en kleinkinderen. als een nieuw leventje in ons huus
wordt gevoerd. en dat moet goed lopen. dan moet de oude mensel. en dochter. Wij
moeten ons goed voorbereiden op dat soort van huren bezoeken. gezond blijven
van de moeite sterken tot van de wille bespoechting. Wanneer mogelijk te zeggen: hoeve?